

පාලි භාෂාවෙහි ස්වයං විරුද්ධාර්ථවත් පද පිළිබඳ පර්යේෂණාත්මක අධ්‍යයනයක්

සුජ්‍ය, ලේල්වල අරියධම්ම හිමි¹

හැඳින්වීම

ප්‍රමුඛ වශයෙන් මනුෂ්‍යයන් අතර වන පොදු ව්‍යවහාරය මගින් ක්‍රමානුකූල ව පිළියෙල වී සමාජ සම්මුතිය ලත් වාග්-ශබ්ද සම්බන්ධ සමුදාය භාෂාව නමින් හැඳින්විය හැකි ය. එය මනුෂ්‍යයා පමණක් නො ව වෙනත් සතු වර්ගයා විසින් ද ඔවුන්ගේ හැඟීම් හා අදහස් ප්‍රකාශ කරගනු ලබන හෝ හුවමාරු කරගනු ලබන මාධ්‍යයකි (ජයසේකර, ආනන්ද සහ වික්‍රා, (2017). වාග්විද්‍යාවට අනුව ශබ්ද, ශබ්දිම, පද, පදිම, වාක්‍ය, වාක්‍යාංශ යන ඒකක මගින් භාෂාව ගොඩනැගෙන අතර භාෂාවේ අර්ථාන්විත, ස්වභාවික හෝ බද්ධ කුඩා ම ඒකකය පදිමය යි (කරුණාතිලක සහ සෙසු අය, (2004). එබැවින් කිසියම් භාෂාවක් අධ්‍යයනය කිරීමේ දී එකී භාෂාවේ විද්‍යාමාන වන පදිම පිළිබඳ නො එසේ නම් අර්ථාන්විත පද හෙවත් වචන පිළිබඳ අවධානය යොමු කිරීම අතිශයින් ම වැදගත් ය.

පර්යේෂණ ගැටලුව

භාෂා අධ්‍යයනයේ දී පද විශ්ලේෂණය කිරීම අතිශය සුක්ෂ්ම අයුරින් හා සංයමයෙන් කළ යුතු විශිෂ්ට කාර්යයකි. පාලි හෝ සංස්කෘත වැනි සම්භාව්‍ය භාෂාවක් හැදෑරීමේ දී එය අනිවාර්ය සාධකයකි. විවිධ පුද්ගලයන් විසින් අශාස්ත්‍රීය ලෙස පාලි භාෂාත්මක පද විවිධ අයුරින් අර්ථකථනය කිරීම, පරිවර්තනය කිරීම, නිරුක්ති සැපයීම වර්තමානයේ සුලභ ලක්ෂණයකි. එමගින් නිර්මල තථාගත බුද්ධවචනය විකෘත වේ. මේ පිළිබඳ විශේෂ අවධානය යොමු කරමින් පාලි භාෂාවෙහි අන්තර්ගත ස්වයං විරුද්ධාර්ථවත් පද හා ඒවායෙහි භාවිතය පිළිබඳ ව ශාස්ත්‍රීය පර්යේෂණයක් කළ යුතු ය. එය බුද්ධභාෂිත සද්ධර්මය තථ්‍ය ලෙස විවරණය කිරීමට බෙහෙවින් මහෝපකාරී වේ.

අධ්‍යයනයේ අරමුණ

ස්වයං විරුද්ධාර්ථවත් පද බොහෝවක් පාලි භාෂාවෙහි විද්‍යාමාන වන අතර, ඒ පිළිබඳ භාෂාත්මක ඥානය ඇතිකර ගැනීම බෞද්ධ අධ්‍යයන විෂය ක්ෂේත්‍රයෙහි නියුක්ත පර්යේෂකයන් විසින් අනිවාර්යයෙන් ම කළ යුතු ය. මක් නිසා ද යත්? පද පිළිබඳ පැවතිය යුතු මෙම ඥානයෙන් තොර ව ධර්මය විවරණය කිරීම, පාලි ත්‍රිපිටක මූලාශ්‍රය මගින් ප්‍රකට කෙරෙන තථ්‍ය දාර්ශනික විශිෂ්ට ධර්ම සම්බන්ධ විකෘති කිරීමක් වන බැවිනි. එබැවින් පාලි ත්‍රිපිටකය තුළ අන්තර්ගත ස්වයං විරුද්ධාර්ථ පද පිළිබඳ පර්යේෂණාත්මක අධ්‍යයනයක් සිදු කිරීම මෙහි දී අපේක්ෂා කෙරේ.

අධ්‍යයනය සීමා

මෙම අධ්‍යයනයේ දී පාලි ත්‍රිපිටකයෙහි හෝ අට්ඨකථා, ඊකා මූලාශ්‍රය ග්‍රන්ථවල හෝ සෙසු පාලි සාහිත්‍යයක කෘතිවල හෝ අන්තර්ගත සියලු ස්වයං විරුද්ධාර්ථවත් පද පිළිබඳ ගවේෂණයක් නො

¹. ven.ariyadhamma@yahoo.com

කෙරේ. සීමිත වශයෙන් තෝරාගත් ස්වයං විරුද්ධාර්ථවත් පද අන්තර්ගත පාලි ත්‍රිපිටක මූලාශ්‍රය ග්‍රන්ථවල ඇතුළත් ගද්‍ය හෝ පද්‍ය කොටස් මෙන් ම පාලි අට්ඨකථා හා ටීකා මූලාශ්‍රය ග්‍රන්ථවල ඇතුළත් ව ඇති එවැනි ගද්‍ය පද්‍ය කොටස් ද සෘජු අධ්‍යයනයකට යොමු කෙරේ. තෝරාගත් ස්වයං විරුද්ධාර්ථවත් පදවල අර්ථ සුවනය කිරීමේ දී පාලි හා සංස්කෘත සාහිත්‍යයක ග්‍රන්ථ මෙන් ම ව්‍යාකරණ ග්‍රන්ථ ද වෙනත් විවිධ භාෂාවන්ගෙන් රචිත කෝෂ ග්‍රන්ථ ද යටෝචිත ව පරිශීලනය කෙරේ.

විග්‍රහය හා සාහිත්‍ය සමීක්‍ෂාව

භාෂාත්මක ශබ්ද විද්‍යාව (*Philology*) පිළිබඳ ව විශේෂ අවධානයක් ව්‍යවහාරයේ පවතින නූතන භාෂා අධ්‍යයනයේ දී යොමු වන අතර, ගැඹුරු දාර්ශනික සිද්ධාන්තයන් අන්තර්ගත මූලාශ්‍රය ග්‍රන්ථයන් සම්පාදනය වී ඇති පැරණි සම්භාව්‍ය භාෂාවක් හැදෑරීමේ දී එය අනිවාර්යයෙන් ම සිදු කළ යුතු වැදගත් කාර්යයකි. එවැනි සම්භාව්‍ය භාෂාවක පද පිළිබඳ නො සලකා හැරීම, එමගින් ඉස්මතු කෙරෙන විශිෂ්ට දාර්ශනික සම්කල්ප ද නො සලකා හැරීමකි. මේ තත්ත්වය පාලි භාෂාව සම්බන්ධයෙන් ද බෙහෙවින් සාධනීය වූවක් වන අතර සරල පදයක නමුදු නිවැරදි අර්ථය ග්‍රහණය කොටගෙන පරිවර්තනය කිරීමට හෝ අර්ථකථනය කිරීමට අසමර්ථ නම් එවැනි පුද්ගලයන් විසින් පාලි ත්‍රිපිටකය තුළ අන්තර්ගත දාර්ශනික සම්කල්ප සම්බන්ධයෙන් කෙරෙන පරිවර්තන හෝ අර්ථකථන පිළිබඳ කියනුම කවරේ ද? කේ. ආර්. නෝමන් සූරින් විසින් දැක්වූ පරිදි සරල වාක්‍යයක නිවැරදි අර්ථය දැක්වීමට ද අපොහොසත් පරිවර්තකයෙකු විසින් අතිශයින් ම වැදගත් සැදුර්භයක් සම්බන්ධයෙන් කරනු ලබන පරිවර්තනයක් පිළිබඳ ව කිසිදු විශ්වාසයක් තැබිය නො හැකි ය. භාෂාව බෙහෙවින් ම සම්කීර්ණ වූවක් වන අතර, කිසියම් ප්‍රස්තුතයක ගැටලු විසඳා ගැනීමට මෙන් ම මූලාශ්‍රය මගින් අදහස් කරන ලද අර්ථය නිවැරදි ව ග්‍රහණය කර ගැනීමට නම් මූලාශ්‍රයට අදාළ භාෂාවෙහි සියලු සංඝටක පිළිබඳ ව වාග්විද්‍යාත්මක ප්‍රවීණතාව අතිශයින් ම අත්‍යවශ්‍ය සාධකයකි (Norman, (1997)). එබැවින් කිසියම් වූ භාෂාවක පද පිළිබඳ සිදු කෙරෙන විශ්ලේෂණාත්මක හා සංශ්ලේෂණාත්මක අධ්‍යයනය අතිශයින් ම වැදගත් වූවක් වන අතර, එය ශාස්ත්‍රීය පර්යේෂකයන් විසින් සුක්‍ෂ්ම ලෙස සංයමයෙන් සිදු කළ යුතු විශිෂ්ට කාර්යයකි.

සාකච්ඡාව

ලොව පවත්නා ඕනෑ ම භාෂාවක විවිධ වර්ගයේ පද අන්තර්ගත වන අතර ශබ්ද වශයෙන් හෝ අර්ථ වශයෙන් ඒවායෙහි විවිධත්වය ප්‍රකට කෙරේ. යම් භාෂාවක ශබ්ද වශයෙන් විවිධත්වය ප්‍රකට කෙරෙන පද හඳුනා ගැනීම පහසු වන අතර, අර්ථ වශයෙන් පදවල විවිධත්වය හඳුනා ගැනීම බෙහෙවින් අසීරු ය. මක් නිසා ද යත්? පදවල අර්ථ විභාගය පිළිබඳ අධ්‍යයනයේ දී එම පද භාවිත පරිසරය, අර්ථ සැදුර්භය, ප්‍රකරණබද්ධතාව ආදිය අතිශයින් තීරණාත්මක සාධක වන බැවිනි. එක ම පදය තුළ එකිනෙකට විරුද්ධ අර්ථ දෙකක් හෝ කිහිපයක් අන්තර්ගත වේ නම් එවැනි පද භාවිත වී ඇති භාෂාත්මක යෙදුම්වල අර්ථ ග්‍රහණය කර ගැනීම, පරිවර්තනය කිරීම හෝ අර්ථකථනය කිරීම පහසු කාර්යයක් නො වේ. නිදසුනක් වශයෙන් ඉංග්‍රීසි භාෂාවෙහි භාවිත “Clip” යන ක්‍රියා පදය දැක්විය හැකි ය. එහි ‘අමුණනවා’ යන අර්ථය (*Clip the pages together*) මෙන් ම (අැමුණුමෙන්) ‘ඉවත් කරනවා’ යන අර්ථය (*to clip a*

coupon (out of the paper) ද ඇතුළත් ය (OALD., (2010). එවැනි පද ‘ස්වයං විරුද්ධාර්ථවත් පද’ (*Auto Antonymous Words*) වශයෙන් හඳුනාගත හැකි අතර, ඕනෑ ම භාෂාවක එවැනි පද අන්තර්ගත විය හැකි ය. බුද්ධ දේශනා අන්තර්ගත පාලි ත්‍රිපිටකයෙහි ද මෙවැනි පද සමුච්චයක් දැකිය හැකි අතර, බෞද්ධ දාර්ශනික සඕකල්ප නිවැරදි ව ග්‍රහණය කර ගැනීමට ඒ පිළිබඳ අවධානය ප්‍රමුඛ වශයෙන් ම යොමු කළ යුතු ය. නිදසුනක් වශයෙන් සූත්‍රාන්තයන්හි භාවිත වන ‘සණ්කං’ (සනිකං) යන වචනයෙහි ‘සෙමින්’ (*Slowly Softly*) යන අර්ථය මෙන් ම ‘වහා’ (ඉක්මනින්) (*Quickly*) යන අර්ථය ද අන්තර්ගත වේ. මේ අර්ථ දෙක එකිනෙකට විරුද්ධ බව පැහැදිලි ය. (*It is curious that this word, which in S.[utta] means slowly, should in Pāli mean both slowly and quickly. Ab.[hidhānappadīpikā] 1153 [(sīghetu) sanikaṃ (bhava) / (සීසෙතු) සනිකං (හවෙ)] gives it the meaning of sīgha. - DPL., 451*). මේ අනුව, “කින්නු බො අහං සීසං ගච්ඡාමි, යන්නුනාහං සණ්කං ගච්ඡෙය්‍යන්ති” (ම.නි. 1:304) යන සූත්‍ර පාඨයෙහි ‘සෙමින්’ යන අර්ථයෙන් ද “දණ්ඩකොටියං ගහෙඤා පරිවත්තෙඤා උපධාරෙන්තො අණ්ඩකානි දිස්වා නානි සනිකං අපනෙන්වා අදාසි...” (ධප.අ. 1:30) යන පාඨයෙහි ‘වහා’ (ඉක්මනින්) යන අර්ථයෙන් ද ‘සණ්කං/සනිකං’ යන්න භාවිත වී ඇත. පාලි ත්‍රිපිටකයෙහි භාවිත ‘සඕගර’ යන පදය ද එවැන්නකි. පාලි භාෂාවෙහි විද්‍යමාන වන මෙවැනි ස්වයං විරුද්ධාර්ථවත් පද පිළිබඳ ව ශාස්ත්‍රීය පර්යේෂකයන්ගේ ප්‍රමුඛ අවධානය යොමු විය යුතු අතර, පරිවර්තන හා අර්ථකථන කාර්යයේ දී එය බෙහෙවින් ඵලදායක ය.

පර්යේෂණ ක්‍රමවේදය

මෙම පර්යේෂණය සඳහා ස්වයං විරුද්ධාර්ථ පද අන්තර්ගත වන පාලි ත්‍රිපිටක මූලාශ්‍රයන් මෙන් ම පාලි අට්ඨකථා මූලාශ්‍රයන් ද යථෝචිත ව භාවිත කෙරේ. පදයන්ගේ අර්ථ විග්‍රහය සඳහා පාලි අට්ඨකථා විවරණ මෙන් ම පාලි නිසන්චු සාහිත්‍යය ද උපයෝගී කර ගන්නා අතර, පාලි ව්‍යාකරණ හා කෝෂ ග්‍රන්ථ ද ඒ සඳහා භාවිත කෙරේ. එසේ ම ශබ්දකල්පද්‍රැම, තර්කවාචස්පත්‍යය වැනි සංස්කෘත නිරුක්ති ග්‍රන්ථයන් ද විවිධ භාෂාවලට අයත් ප්‍රාමාණික ශබ්දකෝෂයන් ද මේ සඳහා පරිශීලනය කෙරේ.

මූලාශ්‍ර: Auto Antonymous Words, ස්වයං විරුද්ධාර්ථ පද, Clip, සඤ්චය, ප්‍රකරණබද්ධතාව.

මූලාශ්‍රය

- ම.නි. මජ්ඣිමනිකාය 1.
- ධප.අ. ධම්මපදට්ඨකථා 1.
- කරුණානිලක, ඩබ්ලිව්.එස්., විජේතුංග, රත්න සහ රාජපක්ෂ, ආර්.එම්.ඩබ්ලිව්., (2004). වාග්විද්‍යා ප්‍රවේශය, දෙවන මුද්‍රණය. මරදාන, කොළඹ 10: ඇස්. ගොඩගේ සහ සහෝදරයෝ.
- ජයසේකර, ආනන්ද සහ ජයසේකර, වික්‍රා (2017). *තුලනාත්මක වාග් විද්‍යාව*, සිව්වන මුද්‍රණය. කොළඹ 10: සීමාසහිත ඇස්. ගොඩගේ සහ සහෝදරයෝ (පුද්.) සමාගම.

- Norman, K.R. (1997). **A Philological Approach to Buddhism**, London: The School of Oriental and African Studies, University of London.
- DPL. Childers, Robert Caesar (1875). **A dictionary of the Pali Language**, Trubner & Co., 57 and 59, London: Ludgate Hill.
- OALD. **Oxford Advanced Learner's Dictionary**, 8th Edition, Oxford University Press.